

MUZEJ BELIŠĆE

KATALOG STALNOG POSTAVA

www.muzejbelisce.hr

BELIŠĆE, 2022.

info@muzejbelisce.hr

O NAMA

Muzej Belišće osnovan je 13. travnja 1975. godine u povodu 90. obljetnice grada Belišća, u jednoj od najstarijih stambenih zgrada iz doba Gutmannove kolonije. Osnovao ga je Društvo prijatelja starina Belišće uz materijalnu pomoć Kombinata Belišće.

Danas su muzejske zbirke smješte na četiri lokacije: dvije muzejske zgrade, "Spomen soba obitelji Gutmann" u Palači Gutmann i Spomen-vlak u Željezničkoj ulici.

Zgrade Muzeja građene su u razdoblju od 1884. do 1885. godine i predstavljaju dvije od tri sačuvane prve stambene zgrade izgrađene u Belišću koje su pripadale Gutmannovoj koloniji.

Sjedište Muzeja i zbirke koje su vezane uz industrijsku baštinu grada Belišća smješteni su u zgradi na adresi Prilaz dr. Vilka Ivekovića 3, Belišće. U prvoj polovici 20.st. u njoj je bila mađarska osnovna škola te žandarmerijska stanica.

U drugoj muzejskoj zgradi na adresi Vijenac S.H.Gutmanna 15a od 2016. godine smješten je stalni postav kojeg čine zbirke prapovijesti, kulture i civilnog života na području grada Belišća.

Muzejske zgrade su zaštićeno kulturno dobro.

Zbirka osobnih predmeta obitelji Gutamann izložena je u "Spomen sobi obitelji Gutmann" u Palači Gutmann od 2022. godine, nakon njene sveobuhvatne obnove.

Spomen vlak, kompozicija vlaka koja se sastoji od četiri vagona i lokomotive, smještena je nakon restauracije u Željezničkoj ulici u Belišću na nekadašnjoj trasi Gutmannove željeznice.

Ravnateljica

Nada Milas Bosanac

GRADSKO
SIEDIŠTE
BELIŠĆE
MUZEJ

SPOMEN SOBA OBITELJI GUTMANN - PALEJ

SLAVONSKA PODRAVSKA ŽELJEZNICA

Godine 1884. grade se uz tvornicu prvi stambeni objekti i tvorničko naselje za radnike. Iste godine nastaju i prvi kilometri šumsko-industrijskih pruga širine kolosijeka 1,0 m, koje ubrzo prerastaju u lokalnu slavonsku željeznicu s javnim prometom i mrežom industrijskih pruga u ukupnoj dužini od 331 km. U sklopu Muzeja nalazi se i mala memorijalna željeznička kompozicija nekadašnje uskotračne Slavonske podravske željeznice koju čine lokomotiva, tender, te putnički i teretni vagon.

Povijest Belišća započinje 1884. godine kada obitelj Salamona Henrika Gutmanna sklapanjem ugovora o desetogodišnjem iskorištavanju šuma između vlastelina Prandaua iz Valpova i tvrtke S.H.Gutmann iz Velike Kanjiže u Mađarskoj, otvaraju pilanu za prerez hrastovine, u to doba najmoderniju i najveću u Europi. Ovim poslovnim pothvatom započinje razvoj moderne drvne industrije i razvoj naselja Gutmannove radničke kolonije na području današnjeg grada Belišća, na rudini uz desnu obalu rijeke Drave nazvanu Belistye, kasnije Belište i na kraju Belišće, da bi naselje nastalo na tom mjestu dobilo ime Belišće.

Belišće, 1886. godine, autor Oskar von Pistor 12. /9 1886. (Ulje na platnu)

PILANA

Dana 27. studenoga 1884. godine pušta se u rad najmodernije i najveće europsko pilansko postrojenje za prerez hrastovine i prvo u Hrvatskoj koje je podignuto kao stalno u blizini eksploatiranih šumskih površina. Pilana je izgrađena po nacrtima i pod rukovodstvom strojarskog inženjera Josefa Schrittwiesera, a imala je 8 gatera (jarmača), 11 kružnih i 15 tračnih pila

TVORNICA BAČAVA I DUŽICA

Tvornica za proizvodnju bačava bila je u radu od 1889. do 1960. godine. Započela je s radom istovremeno kad i tvornica tanina. Proizvedene bačve prvenstveno su služile za ambalažu tanina i proizvoda destilacije drva, a poslije i za potrebe drugih pogona tvrtke. Proizvodnja je bila u stalnom porastu do 1948. godine, a 1960. godine obustavljena je zbog nerentabilnosti.

TVORNICA PARKETA

Dostupnost kvalitetne sirovine, industrijski organizirana prerada drveta, osigurana tržišta i sve veća potražnja za parketima od kvalitetne sirovine, dovode do gradnje tvornice parketa koja počinje sa radom 1902. godine. Uz povremene prekide tvornica radi do kraja 1963. godine. Proizvodili su se parketi od hrastovine, bukovine i jasenovine, a pokušalo se i sa ostalim vrstama listača.

TVORNICA DRVENE VUNE

Tvornica za proizvodnju drvene vune osniva se 1948. godine kao rješenje na nedostatak ambalaže za pakiranje staklene robe kod otpreme proizvoda tvornice suhe destilacije. Tvornica je 1960. godine uništena u požaru i nije obnavljana jer se proizvodnja drvene vune u to vrijeme pokazala ekonomski neisplativa.

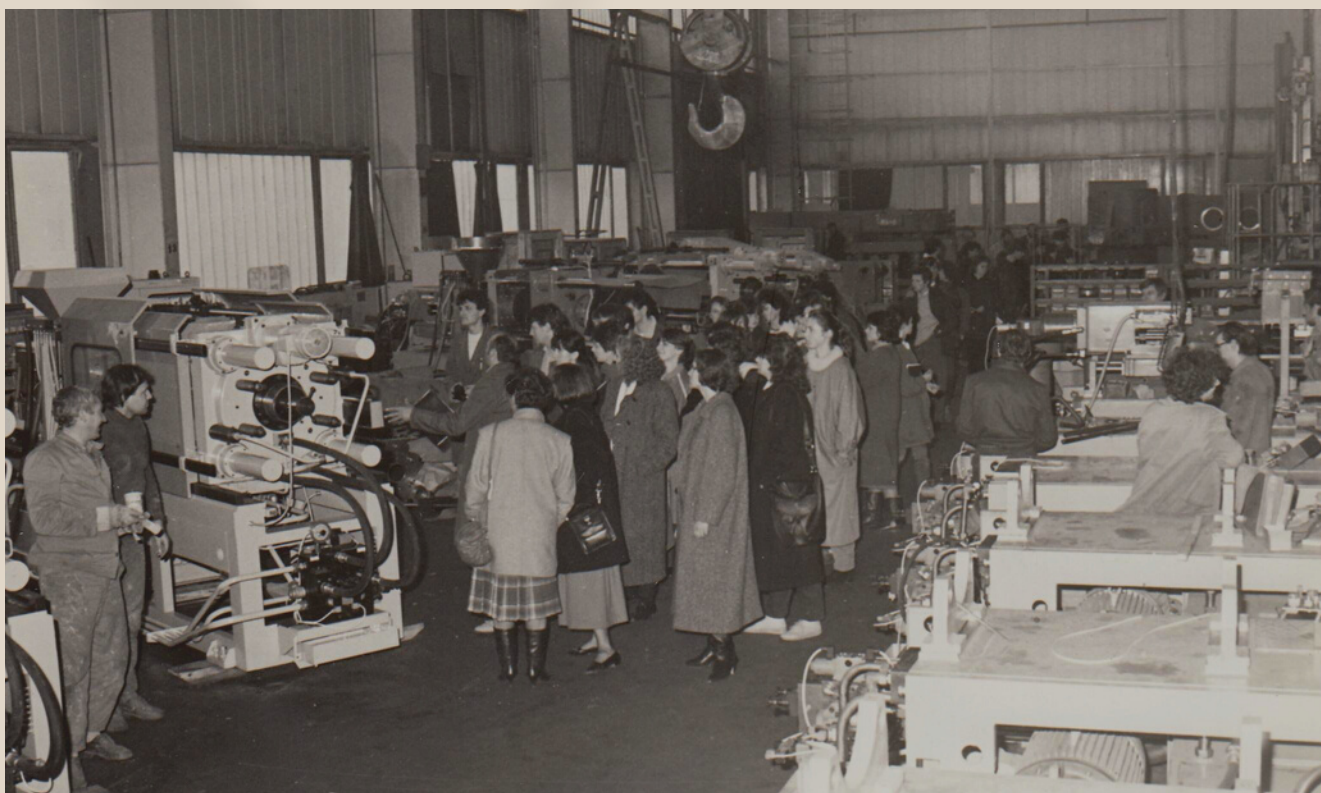
TVORNICA FINALNIH PROIZVODA - STOLIČARNA

Pogon za proizvodnju namještaja odnosno finalnu preradu drva, tzv. stoličarna, započeo je s radom u sastavu Tvornice mehaničke primarne i finalne prerade drva 1952. godine. Tvornica radi do zatvaranja cjelokupne Tvornice za preradu drva 2012. godine

Tvornica strojeva u Belišću nastala je razvojem nekadašnje remontne radionice koja je služila za održavanje strojeva i postrojenja tvornica tvrtke SHG i željezničkih voznih kapaciteta vicinalne uskotračne željeznice SPŽ-a te za popravak i održavanje industrijske uskotračne željeznice vlastitog voznog parka na šumskim radilištima, kao i održavanje željezničkog voznog parka unutar tvornica industrije u Belišću.

Tvornica strojeva 1960. godine prvi puta izvozi strojeve izvan granice tadašnje države. Izvozili su se strojevi za obradu drveta, preradu plastičnih masa i strojevi za pakiranje pod folijom.

Potreba za iskorištavanjem velikih količina drvnog otpada nastalog u pilani pri mehaničkoj obradi drveta i u šumama pri izradi oblovine omogućila je 1889. godine puštanje u rad tvornice tanina, jedne od prvih kemijskih tvornica na prostoru današnje Hrvatske i prve tvornice za kemijsku preradu drva u Belišću.

Uz tvornicu tanina Izgrađen je „tanin-biro“, zgrada kemijskog laboratorija i taninska pogonska centrala sa savršenijim i ekonomičnijim načinom iskorištavanja goriva (izluženo taninsko triješće) i modernijim načinom prijenosa energije (ispušna i protutlačna para). Tvornica tanina radila je do 1969. godine, a odluka o zatvaranju tvornice donesena je u prosincu 1970. godine.

Razvijajući svoju kemijsku preradu drva 1900. godine tvrtka gradi i otvara tvornicu suhe destilacije drva za iskorištenje dijela prvoklasne bukovine koja nije bila pogodna za prorez. Nakon 15-tak godina rada tvornice kao sirovina upotrebljavale su se i druge vrste drveta te bukovina lošije kvalitete. Također se izvan naselja otvara pogon za preradu katrana (ter - destilacija). Bilo je to prvo planski i racionalno industrijsko korištenje ogrijevnog drveta, a po nekim tvrdnjama i prve tvornice kemijske industrije u Hrvatskoj (Hrvatski leksikon I, 1996).

Trećom fazom izgradnje tvornice poluceluloze, papira i kartonske ambalaže proizvodnja se ponovno udvostručuje tako da je sredinom 1980-ih Kombinat "Belišće" bio je jedan od najvećih složenih kombinata u industriji za preradu drva i imao je najveće kapacitete za proizvodnju poluceluloznih vlakana u SFRJ te među većim kapacitetima proizvodnje ambalažnoga papira u Europi koji se u znatnim količinama izvezio. Od 1989. poduzeće je poslovalo pod imenom Društveno poduzeće Kombinat "Belišće". Broj zaposlenih bio je 5 181 radnik.

Važnost malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva za Grad Belišće ogleda se u osnovanim gospodarskim zonama i Poduzetničkom inkubatoru Polet. U Belišću postoje tri gospodarske zone - Gospodarska zona Belišće (uz rijeku Karašicu), Gospodarska zona Sjever (prostor bivšeg Kombinata), Gospodarska zona Kod pruge te poslovna zona Tržnica Belišće. U izgradnji je "Novi Polet - proizvodni poduzetnički inkubator". Projektom nove Tvornice tissue papira, "Grad papira" nastavlja svoju industrijsku tradiciju.

Razvojem industrije i naselja razvijao se kulturni i sportski život u gradu Belišću. Poznati skladatelj bogatog opusa čije se jazz note i danas sviraju Sigmund Romberg, poznat u Belišću kao "ŽIGA", rođen je 29. srpnja 1887. u Nagykanizsi u Mađarskoj, odakle je kao jednogodišnji dječak, s roditeljima Adamom i Clarom Rosenberg doselio u Belišće. Završio je Realnu gimnaziju u Osijeku, a studij u Pečuhu i Beču. Nakon odsluženog vojnog roka odlazi u Ameriku gdje započinje njegova skladateljska karijera. Skladao je preko 2000 skladbi te sedamdesetak opereta, mjuzikala i revija, a svome gradu, skladao je "Belišćanski marš". Njegove pjesme izvodili su: Bryan Ferry, Barbara Streisand, Frank Sinatra, Ray Charles, Aretha Franklin, Ella Fitzgerald, Billie Holiday. Njemu u čast u Belišću se od 1970. godine organizira glazbena manifestacija Rombergove glazbene večeri.

Prvi pisani trag o počecima kulturnog života u Belišću je sačuvani plakat za Večer varijeteta („Variete Abend“) iz 1905. godine;

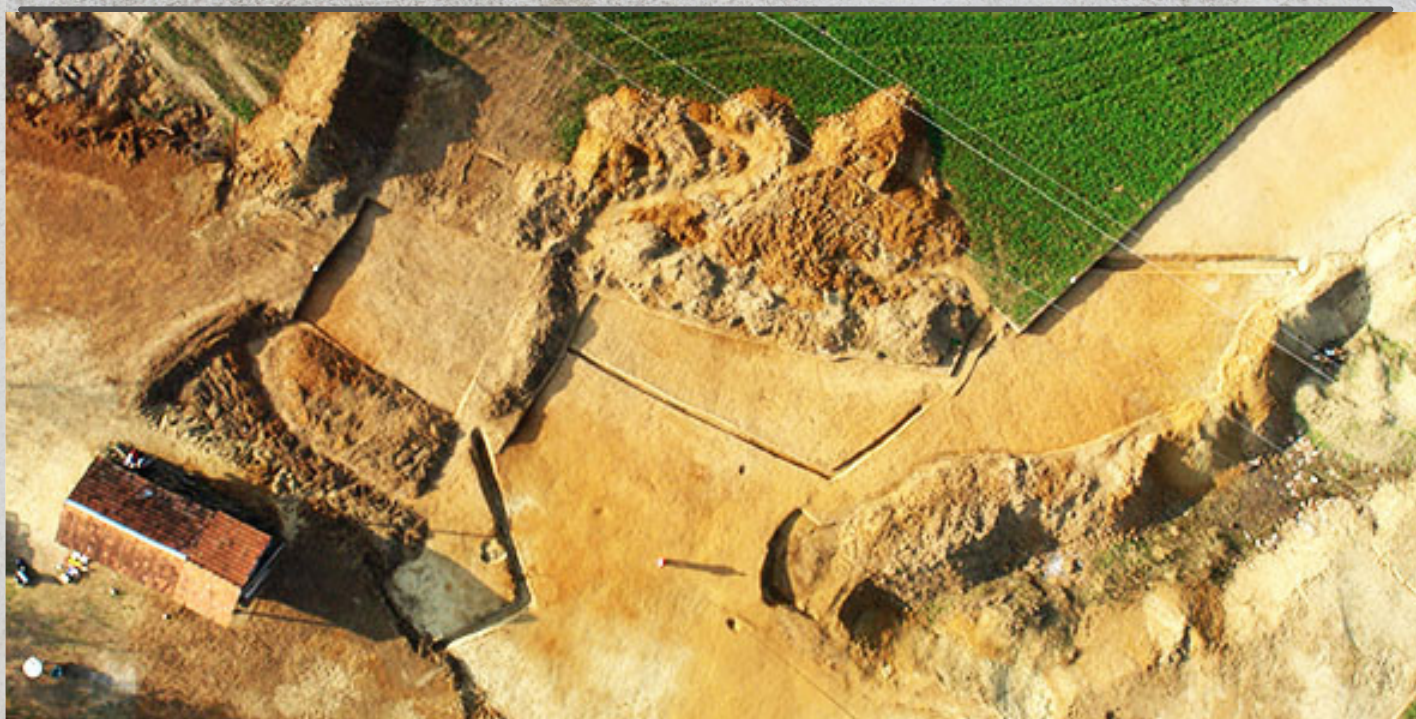

U Belišću je sport od samih početaka nastanka naselja i industrijskog grada neizostavan dio svakodnevnog života. Za vrhunske ostvarene sportske rezultate zaslužni su kajakaši, kanuisti, kuglači, nogometaši, sportski ribiči, šahisti i brojni drugi sportaši. Od prvog spomena na održanu nogometnu utakmicu u Belišću, davne 1919. godine, nogometni klub Belišće je najstariji sportski kolektiv u gradu. Najtrofejniji su izvršni kanuisti i kajakaši, ispred kojih, poput njegove biste u Belišću, stoji Matija Ljubek, na ponos svom gradu u kojemu je poniknuo i stasao u jednog od najboljih i najuspješnijih sportaša Hrvatske. Njegovi sportski uspjesi doprinijeli su da se ime Belišća pronese izvan granica Hrvatske.

Belišće je grad s relativno mladom poviješću ali naseljavanje područja na kojemu se grad rasprostire ima izrazito dugu i bogatu tradiciju. U Belišću postoje dva lokaliteta koja predstavljaju prapovijesnu baštinu ovog grada; to su na zapadnom dijelu naselja Zagajci I i II te na istoku Staro Valpovo.

Prapovijesni nakit iz nalazišta Belišće – Zagajci (nalazi fibule, narukvice i prstena)

MUZEJ BELIŠĆE

Katalog stalnog postava

IMPRESUM

Nakladnik
Muzej Belišće

Za nakladnika
Nada Milas Bosanac

Koncepcija i dizajn
Nada Milas Bosanac

Fotografije
Tin Lacković
Vlado Jung
Zaim Saljiji

Tisak
PWR Brošura

Naklada
100 primjeraka

Tisak Kataloga stalnog postava Muzeja Belišće potpomognut je sredstvima Osječko-baranjske županije